

Viața teatrului înăuntrul orașului muncitoresc

Dacă toate centrele industriale ale țării ar fi la fel, poate că problemele instituțiilor teatrale de aici ar fi mai ușor de cunoscut... Din punctul nostru de vedere, pentru a scrie despre *realitatea singurei instituții profesionale* din județul Caraș-Severin, „*al cărei rol și importanță sint de neprețuit*” — cum ne declara cu multă căldură tovarășul Andrei Vela, secretar cu problemele de propagandă al Comitetului județean P.C.R. — ne-am extins sfera de investigație asupra a ceea ce alcătuiește *preajma* Teatrului de Stat din Reșița. Am stat de vorbă, deci, despre Reșița și despre teatru, nu doar în teatru, ci și la Comitetul județean de partid, la U.T.C., la Comitetul de cultură, la Combinatul siderurgic Reșița, la Întreprinderea de construcții de mașini, la Fabrica de confecții, la un cămin muncitoresc, pe stradă... Nimic mai firesc: începând din teatru, Reșița își face simțită prezența, cu mândria tradiției sale biseculare, cu pulsul muncii și realizărilor contemporane, cu problemele și aspirațiile sale inconfundabile.

Ni s-a vorbit despre Reșița ca despre „o pepiniere de cadre”, un centru de creație în domeniul tehnico-științific. Cetea care alimentează cu specialiști de înaltă calificare alte județe, în plină dezvoltare, care susține, prin nivelul tehnologiei, nu numai propria ei devenire, ci a țării înseși, aspiră ca și viața ei spirituală să se desfășoare la temperatura unei vetre de foc continuu. Poate sună patetic, dar lucrul cel mai frumos care se poate afla în teatru și în preajma lui — despre teatru — e permanenta dorință de depășire a treptei abia urcate. M-a frapat un consens în privința perspectivelor afirmării mai pregnante a teatrului în viața Cetății, poate tocmai datorită existenței unui colectiv tânăr, muncitor și energic, a cărui activitate a înregistrat, în ultimii ani, progrese.

Teatrul de Stat din Reșița a împlinit trei decenii, din colectivul său fac parte actori cu douăzeci de ani de muncă aici, în oraș, și mulți tineri absolvenți ai Institutului de teatru; dar un singur regizor stabil. Despre spectacolele și inițiativele sale am cules bune dovă, pe întreg traseul „investigației” noastre. Sala de spectacole nu se află în noul centru civic al municipiului, ba e chiar depărtător de zonele în care e concentrată populația tinăra a Reșiței (preponderentă); dar existența instituției nu se consumă în

anonimat. (Dar „se consumă”, încă, sub vechiul aspirațiilor și al posibilităților colectivelor.) Fapt interesant, pentru ceea ce poate defini statutul socio-cultural al unei „pepiniere de cadre”, ecoul cel mai puternic l-au avut întâlnirile actorilor și autorilor cu publicul, realizate în afara sediului, ca și discuțiile de după reprezentații. Să privim, însă, și cealaltă față a medaliei: dacă numărul spectatorilor a crescut, iar teatrul are tot mai puține probleme cu planul de încasări, el nu se află încă în situația de a avea și un public larg, constant. Deocamdată, destinul unui spectacol, chiar bun, devine incert după câteva reprezentații.

Ce s-a făcut pentru atragerea spectatorilor spre teatru? Din inițiativa actorilor a funcționat (cu intermitențe), din 1970 încoace, un Studio (deși localul nu are un spațiu adecvat). „Această activitate va fi reluată în toamnă, ne spun actorii, pe scena mare și în holul teatrului, în sala de expoziție a Casei de cultură, la Ateneul Tineretului (cu scene din piese de Shakespeare, de Caragiale, cu scenarii originale)”. „*Vrem să jucăm!*” — spun ei. „Tot ce am realizat la Studio, precum și recitalurile individuale, a interesat publicul”. La Ateneul Tineretului a fost pus în scenă un spectacol de estradă cu participarea profesioniștilor și a amatorilor. Timp de doi ani (până în septembrie '78), în fiecare marți, într-o cearărie din orașul nou, tinerii muncitori puteau veni să asculte recitaluri de poezie, muzică, mărturii de creație, conferințe pe probleme de politică internă și externă, să urmărească proiecții... Actorilor le-au fost dragi ideea, munca și rezultatele („mult timp după încetarea, nu știu de ce, a programelor — ni s-a spus la locul cu pricina — au venit oamenii să întrebe dacă, totuși...”); există posibilitatea ca în stagiunea viitoare experiența să fie reluată, nu însă în Reșița, ci la Caransebeș și la Oravița. Discuțiile de la Zilele culturii reșițene (centrate, la ultima ediție, pe raporturile și interferențele actului de creație tehnico-științific cu actul artistic), întâlnirile cu spectatorii de la Institutul de subingineri, de la Fabrica de confecții (cîteva muncitoare de aici îmi spun că spectacolul cu *Ispita* de Tudor Popescu e „foarte bun”, iar autorul, pe care „il cunoscuseră”, e și el „foarte bun”), din alte întreprinderi, au fost rodnice. Ar trebui să precizăm, chiar cu riscul de a ne

repetă : majoritatea publicului potențial al Teatrului de Stat din Reșița o formează muncitorii tineri, a căror cultură teatrală este în curs de formare. (Un studiu realizat în cadrul filialei Centrului de cercetări pentru problemele tineretului releva faptul că tinerii Reșiței manifestă apetență pentru poezie ; păreră specialiștilor, în ce privește eficiența unor acțiuni de cultură, în Reșița, este că ar trebui menținut, pe întreaga suprafață, un climat cultural constant, divers, adecvat unor microgrupuri. Colectivul teatrului a sesizat cu justețe, se pare, specificul zonei. Mozaicul de inițiative — dintre care nu le-am reținut decât pe cele cu șansă de a fi continuate ori cu ecou în Reșița — este un argument în acest sens.) A nu pierde pe parcurs idei care se demonstrează valide este o concluzie care se impune de la sine.

Actorii reșițeni „au pus bazele” unui teatru de estradă, au contribuit la crearea a două teatre populare (la Caransebeș și la Oravița), la diversificarea mișcării de amatori din județ (un teatru de păpuși la Ateneul Tineretului), la instruirea a numeroase formații (Grigore Alexandrescu — păpușarii mai sus amintiți și o echipă de teatru ; Cornel Manolescu — echipe de la Fabrica de confecții și de la Liceul de matematică-fizică din Reșița, de la Casa de cultură din Caransebeș, de la Uzinele Bocea, din comuna Duleu ; Gheorghe Vlăceanu — formația de estradă ; Florin Tâmpu — echipa Cooperativei meșteșugărești Birzava...), unele dintre ele, promovate în finala Festivalului național „Cîntarea României”.

Toate acestea apropiere publicul de teatru și-l pregătesc să recepteze mai nuanțat valorile. Nu putem fi decât alături de colectivul Teatrului de Stat din Reșița — și alături de impresionanta tinerețe muncitorească a Cetății de foc — dacă susținem că, în acest moment, un *sprîin și mai substanțial acordat inițiativelor actorilor din partea forurilor locale ar fi în beneficiul Cetății.*

Dealtfel, Comitetul județean de partid manifestă atenție și interes pentru starea și destinul teatrului. Dar se consideră că acțiunile extrateatrale au mai puține șanse și — nu fără temei — că accentul trebuie pus pe un repertoriu care să atragă, să intereseze publicul, pe spectacole de calitate neșovăielnică. Neîndoielnice, accentul activității unui teatru nu poate aluneca în afara artei scenice. Dar tinărul spectator neformat nu se îndreaptă spre artă după criteriile celui inițiat. Am stat de vorbă cu tineri de diferite profesii : activiști, ingineri, muncitori, elevi de școală profesională. Mai mult decât în alte locuri, activitatea de Studio se dovedește necesară. Specificul ei s-ar putea modela după specificul socio-cultural al publicului. Ni s-a vorbit și despre dorința de a realiza un Festival de teatru muncitoresc.

Introducem în discuție ideea unui *studio itinerant*, care să-și formeze publicul pentru o manifestare de anvergură, și chiar pentru spectacolele scenei mari. Cît de „extrateatrală” poate fi activitatea unui atare studio ? Rămîne de văzut, experimentînd. Exigențele față de el nu ar putea fi decît la nivel profesionist. Dar, coagulînd inițiative diverse și oportune, de genul celor pomenite, deplasîndu-se, cu o anumită frecvență și continuitate, în toate locurile care permit desfășurarea actului teatral, viața spirituală a Reșiței s-ar putea centra, firesc, în jurul „zonei de cultură” care este teatrul.

Bineînțeles, în ultimă instanță, izbînda (sau eșecul) se decide în sala de spectacol. Repertoriul actualei stagiuni cuprinde *Ispita* de Tudor Popescu (regia, Eugen Vancea — spectacol selecționat pentru înlînirea finală a timentelor profesioniste în Festivalul național „Cîntarea României”), *Regele lumînărilor* de Osvaldo de Andrade, *Goana* de Paul Ioachim (ambele, în direcția de scenă a Magdei Bordeianu), *Fanteziile lui Fariatiev* de Alla Sokolova (regia, Emil Reus), *Aventurile lui Cotoșman* — după Ch. Perrault (regia, Mihai Lungeanu), *Frumoasele olandeze* de Gh. Vlad (regia, C. Manolescu și G. Alexandrescu). Se repetă *Tichia cu clopoței* de Pirandello. Un afiș echilibrat, care se va îmbogăți, în stagiunile viitoare, cu titluri din dramaturgia politică românească contemporană și cu nume de noi autori — deoarece există intenția de a profila scena reșițeană pe tematica afirmării noului în conștiința muncitorească. Teatrul din Reșița poate deveni o stație-pilot a dramaturgiei și a exercițiului teatral îndrăzneț.

Să ținem seamă că, în această sensibilă relație cu publicul, nici un amănunt nu poate fi neglijat ; că uneori e destul o măruntă scăpare pentru ca edificiul abia construit să se surpe ca un castel de nisip. Iată, concret : neinspirate programări ori deficiențe organizatorice (o montare ocupă, singură, afișul, pînă ce-și epuizează interesul pentru spectatori ; din rațiuni financiare, *Regele lumînărilor* și *Ispita* au fost „prezentate” școlarilor mici și copiilor de grădiniță) dăunează prestigiului teatrului. Popularizarea e încă deficitară. Ziarul local publică cronici „călduțe”, și cu întîrziere ; iarna se mai joacă în ritmul și în costumele dictate de temperatura din sală. În cele mai tensionate momente de liniște (și la spectacolul văzut de noi) se pot auzi alămurile unei orchestre, care repetă într-o încăpere din apropiere (clădirea fiind, de fapt, a Casei de cultură). Și... ne oprim aici.

Fiindcă esențial și demn de consemnat e faptul că Teatrul din Reșița se află într-un moment bun. Colectivul este ambițios și talentat. Deci, perspectivele sînt dintre cele mai încurajatoare.